ՔՍԱՆԵՒԻՆՆԵՐՈՐԴ — ՏԱՐԻ · ԹԻՒ · 2597 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 15 ԱՊՐԻԼ — Ն. Տ. — 27 — ԱՊՐԻԼ — 1880

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համ. 10 մէճ.
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամս. » Կ. Պոլսոյ » 5 »
» » Գաւառաց » 6 »
Օտար երկիրներու » 2 1/2 Լ.

Յանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ:

Իւրաքանչիւր թիւ 40 փարա արժ:

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գնացած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է:

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագրիչ—Տնօրէնին ուղղելի, Ղալաթիա Ցանտըքճըլար Ճատտէսի թիւ 198, Նորօ խան, Մասիսի գրասենեակը:

Յանձնուած ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր:

Զատուած նամակ, յօդուած, ետ չեն տրուիր:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 15 ԱՊՐԻԼ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ալպանիոյ խնդիրը մէկէն 'ի մէկ կը բորբոքի դարձեալ: Քանի մ'օր յառաջ կ'ըսուէր թէ Բ. Դուռը Գարատաղի հետ համաձայնելով, քաղաքական մեծ դժուարութիւն մը վերցաւ. բայց Ալպանիացիք մէջ կը մտնեն և գործերը նորէն կը շփոթեն: Բանակցութիւնները բաւական ծանր և դանդաղ յառաջ գնացած էին, սակայն վերջապէս պայմանադրութիւն մը կնքուեցաւ, որուն մեծապէս նըպաստած էր նաև Իտալիա: Բ. Դուռը Պէրլինի դաշնադրութեամբ Գարատաղի տրուած Կուսինէի և Բլավայի տեղ ուրիշ հողեր նշանակեց, ուր բընակչաց մեծ մասը քրիստոնեայ լինելով՝ կը յուսացուէր որ այնչափ դիմադրութիւն չպիտի լինէր. տէրութիւնները նոր պայմանադիրը վաւերացուցին, քանզի Պէրլինի դաշնագըրին մի կէտին փոփոխումը զայն ստորագրող կառավարութեանց հաւանութեան պէտք ունէր: Պայմանագըրին համեմատ՝ Օսմանեան զօրքը Գարատաղի թողուած հողերը պարպեց, բայց այս կէտիս վրայ տարբեր պատմութիւնք կան. ըստ պայմանագրին՝ Օսմանեան զօրքը սահմանեալ տեղերը պարպելէ քանի չորս ժամ առաջ Գարատաղի հրամանատարաց իմաց պիտի տրուէր թէ ո՛ր ժամ պիտի մեկնի. արդ՝ կ'ըսուէր թէ Օսմանեան զօրքը նշանակեալ ժամէն երեք ժամ վերջը մեկներ է, որով Ալպանիացիք ալ ժամանակ ունեցեր են երկիրը գրաւելու: Բայց Բ. Դուռն այս զրոյցը կը հերքէ եղեր, քանզի օսմանեան զօրքը ճիշդ որոշեալ ժամուն մեկներ է:

Ինչ որ է, Գարատաղցիք երբ թողեալ հողերը գրաւելու համար յառաջացան, զինեալ Ալպանիացւոց խումբերու հանդիպեցան, որք զիրենք հրաւիրեցին կանգ առնուլ, առանց որոյ զինուք պիտի դիմադրէին: Հետեւաբար Գարատաղցիք չկրցին դեռ գրաւումն 'ի գործ դնել, և իրենց տրուած հողերն Ալպանիացւոց ձեռքն են:

Գարատաղի իշխանն Շքօտրայի կուսակալին բանբեր մը ղրկեր է, զոր Ալպանիացիք սպաններ են, ինչպէս կը ծանուցանէ Ֆար տիւ Պօսֆօր լրագիրն: Եթէ իրողութիւնն այսպէս է, Գարատաղ խնդիրը նորէն ծանրութիւն կ'առնէ և Ալպանիական խնդիր մ'ալ կը բացուի: Օսմանեան թերթ մը կը կարծէր թէ Գարատաղ իր պահանջումը զինու գործադրելէ նախամեծար պիտի համարի Եւրոպական տէրութեանց միջնորդութեանն ու պաշտպանութեանը դիմել. բայց Ֆար տիւ Պօսֆօր կը հաստատէ թէ Նիքիթա իշխանը սահմանագլուխն երեսուն վաշտ զօրք գումարած է, իւրաքանչիւրն հինգ հարիւրական զինուորով, թէ հետևաբար 'ի զէն պիտի դիմէ:

Կարելի է Գարատաղի բանբերին սպանումը զինուց ընդհարումը փութացընէ: Այսու ամենայնիւ դժուարահաւատալի կը թուի որ զէնքը դիւանագիտութենէ աւելի նպաստաւոր լինի Գարատաղցւոց: Ալպանիացիք Մարթինի—Հէնրի հրացաններով զինեալ են և Գարատաղցւոցմէ շատ աւելի բազմաթիւ են, վասն զի երկուք ու կէս միլիոնի կը հասնին և իրենց պատերազմողները զէն ի ձեռին Գարատաղի սահմանը կը վազեն: Խիստ հաւանական է նաև որ Օսմանեան զօրաց մէջէն, ուր շատ մը Ալպանիացիք և Պօսնիացիք կրնան գտնուիլ, բազմաթիւ սպայք և զինուորք դասալիք լինին և Ալպանիացւոց հետ միանան: Արդէն Լիվա Հաճի Օսման փաշան, որ Իտալիոյ հիւպատոսին գիտողութեանց վրայ պաշտօնանկ եղած էր, Ալպանիացւոց գլուխն անցած է, և դուցէ իւր օրինակին շատ հետեւողներ ունենայ: Այս վիճակին մէջ Գարատաղցւոց յաղթութիւնը դժուարին կերևի, թէպէտ և իրենց քաջութիւնն անուրանալի լինի, քանզի, ինչպէս ըսինք, Ալպանիացւոց թիւն աւելի ստուար է:

Իսկ իրաց այս դարձուածքէն Բ. Դրան վրայ պատասխանատուութիւն կրնա՞յ իյնալ թէ ո՛չ. —այս խնդիրը Գարատաղի հետ կնքեալ պայմանագրութեան մէջ նախատեսուած է, որոյ մէկ հատուածը կ'ըսէ.

«Օսմանեան կայսերական զօրաց մեկնելէն յետոյ, կայսերական կառավարութիւնը պիտի ազատի թողուած երկրին մէջ հասարակային բարեկարգութիւնը պահպանելու պարտաւորութենէն, և անդ պատահած դէպքերու համար բնաւ պատասխանատու չպիտի լինի ո և իցէ մէկու»:

Այս հատուածին զօրութեամբ ո՛չ ոք իրաւունք ունի Բ. Դրան դիտողութիւններ ընելու: Օսմանեան զօրքը փոխանակեալ հողերը պարպեց պայմանեալ ժամուն: Անկէ յետոյ անցած իրողութիւնք Բ. Դրան չեն վերաբերիր, և Գարատաղցիք ու Ալպանիացիք կը մնան իրարու դէմ:

Եթէ Գարատաղի իշխանը դիւանագիտական միջոցներու չդիմէ, զորս վերոյիշեալ պայմանագրութեան հատուածը փակած կ'երևի, կարելի է որ Գարատաղցւոց և Ալպանիացւոց միջեւ արիւնհեղութիւն և կռիւ ծագի, որոյ հետեւանքն այժմէն չը կրնար գուշակուիլ:

* *

Անգլիոյ ընդհանուր ընտրութեանց վրայ խօսելով և անոնց այլ և այլ կարեւոր պարագաները բացատրելով, չէինք կրնար լռութեամբ անցնիլ մասնաւոր պարագայ մը, որ բաւական կարևորութիւն ունի, մանաւանդ Հայոց համար: Ինչպէս նախորդ շաբթու մէջ եկած Անգլիական լրագրերէն կը տեղեկանամք, Հայասէր Պ. Ճէյմս Պըրայս ազատականն առաջին անգամ Անգլիական խորհրդարանին անդամ ընտրուած է Թաուըր—Համլէթի ընտրական շրջանակէն: Մեր ընթերցողաց հարկ չկայ բացատրելու թէ Պ. Ճէյմս Պրայսի ընտրութեան վրայ քաղաքական տեսակէտով չպիտի խօսիմք, և եթէ երբեք այս նկատմամբ քանի մը խօսք ընեմք, այն ալ պարզապէս սա զգացմամբ է թէ Անգլիացի նորընտիր երեսփոխանն երկար տարիներէ ի վեր մասնաւոր համակրութիւն ցուցած է մեր ազգայնոց, որոց վիճակն ու պատմութիւնը քննելու եռանդ եղած է այնպիսի ժամանակ մը, յորում տխուր է ըսել՝ Հայոց թերևս անունն անգամ անծանօթ էր Եւրոպացւոց, և թէ իւր այս աշխատութիւնները մեծապէս նպաստած են Հայերը ճանչցնելու Անգլիոյ ժողովրդեան: Այս նկատողութեամբ, ո՛չ միապաղաղ և ո՛չ ալ անօգուտ կը տեսնեմք քանի մը խորհրդածութիւն ընել Թաուըր—Համլէթի ընտրութեան առթիւ:

Պ. Ճէյմս Պրայս 1839 թուին ծընած է, հետևաբար 41 տարեկան է այժմ: Իւր հայրը նոյնպէս Ճէյմս Պըրայս անուն կլասքովցի սպայ մ'էր: Ինք Կլասքովի և Օքսֆորտի համալսարաններուն մէջ կրթուեցաւ, որք Անգլիոյ և թերևս բոլոր Եւրոպիոյ առաջին կարգի կրթական հաստատութիւններն են: Երիտասարդ Պ. Ճէյմս Պրայս բարձրագոյն քննութիւնները մեծ յաջողութեամբ անցուց. տիեզերական պատմութիւն, դըրականութիւն և իմաստասիրութիւն իւր նախամեծար ուսմունքն էին, բայց ինք համալսարանական մրցանակներ ստացաւ ուրիշ ճիւղերու համար ալ, 'ի մէջ այլոց՝ Լատիներէն և Յունարէն քերթուածոց համար: Մասնաւոր փափաքով պարապեցաւ նաև իրաւագիտութեան, և վկայական ստանալէ յետոյ, փաստաբանի և իրաւագիտութեան դասատուի պաշտօններով ըզբաղիլ սկսաւ, և այժմ Անգլիոյ առաջին կարգի իրաւագէտներէն ու փաստաբաններէն մին է: 1874ի ընդհանուր ընտրութեանց ժամանակ, որոյ արդիւնքն եղաւ Պ. Կլատսթոնի նախարարութեան անկումը, Պ. Ճէյմս Պրայս Ուէք գաւառէն երեսփոխան ընտրուիլ ուզելով անյաջող եղաւ. բայց գոհութեամբ կը տեսնեմք որ ներկայ ընտրութեանց մէջ կարեւոր շըրջանակի մը կողմէ առաջին երեսփոխան ընտրուած է ստուար մեծամասնութեամբ. և արդարև, Պ. Ճէյմս Պրայս, 1874ին Թաուըր—Համլէթէն ընտրուած մին պահպանողական և միւսն ազատական երկու երեսփոխանները գերազանցելով, 12,020 քուէ ստացած է, թէ և տակաւին առաջին անգամն է որ երեսփոխան կ'ընտրուի. իսկ 1874ին ընտրուած միւս երկու երեսփոխանք այս անգամ 11,720 և 10,384 քուէ ստացած են: Նոքա, որք Անգլիոյ ընտրական գործոց վրայ քիչ շատ տեղեկութիւն ունին, այս արդիւնքը Պ. Ճէյմս Պրայսի արժանեաց ամենամեծ ապացոյցը պիտի նկատեն անշուշտ, ըստ որում Անգլիոյ մէջ ոչ եւս կը տեսնուին այն պատմական ժամանակներն, յորում ընտրութեանց առթիւ մեծագումար կաշառքներն ու սպառնալիքներն և մինչև իսկ արիւնոտ կռիւները մեծ տեղ կը բռնէին: «Անգլիոյ պատմութիւնը քաղաքակրթութեան պատմութիւնն է» կ'ըսէ Լորտ Մաքօլէյ, և այժմ Անգլիոյ ընտրական մրցումները պարզապէս գաղափարաց և արժանեաց մրցումներ են, և երբ յիշեմք միւս կողմէն թէ բազմանշանաւոր երեսփոխանք այս անգամ կամ բոլորովին յաղթուած և կամ դժուարաւ կրցած են նորէն ընտրուիլ, երբ յիշեմք՝ օրինակի աղագաւ՝ Թայմզ լրագրոյ գլխաւոր խմբագիր Պ. Ուոլթըրի պէս ազատական մը, որ հազիւ կըյաջողի Պէրքշայրի երեսփոխանութեան պաշտօնին մէջ մնալ, և երբ նոյնպէս ի նկատ առնումք թէ Թաուըր—Համլէթ, իբրև ընտրական շրջանակ մը, աւելի ընտրող կը պարունակէ, քան ուրիշ բազում շրջանակք՝ ուր ազատական կուսակցութեան գլխաւոր երեսփոխանները կ'ընտրուին, երբ այս կէտերն յիշեմք, կրնամք գաղափար մ'ունենալ Պ. Ճէյմս Պրայսի ընտրական յաջողութեան մեծութեանը վրայ:

Բայց մեզ համար աւելի կարեւոր են Թաուըր Համլէթի երեսփոխանին իբրեւ Հայասէր ունեցած արժանիքն: Եւ արդարև, ինչպէս ամեն Հայ կը յիշէ, Պ. Ճէյմս Պրայս քանի մը տարի առաջ Հայաստան ուղեւորութիւն մ'ըրած, Մասիս լեռն ելած, յետոյ Արարատ անուն գիրք մը հրատարակած, և այլ և այլ միջոցներով Հայաստանի ժողովրդեան վրայ տեղեկութիւններ տուած է այն մեծ ազգին՝ ուր կը վերաբերի ինք. Պ. Ճէյմս Պրայս էր, որ Լոնտրայի Աշխարհագրական ընկերութեան մէջ Հայոց վըրայ նշանաւոր բանախօսութիւն մ'ընելով՝ մին եղաւ այն սակաւաթիւ Եւրոպացի ուսումնականներէն, որք մեր ազգին վրայ քաղաքակրթեալ աշխարհի դիւանական մարմնոյն ուշադրութիւնն հրաւիրած են: Պ. Ճէյմս Պրայս, Հայոց պատմութիւնն, աշխարհագրութիւնն և արդի վիճակն Անգլիոյ ժողովրդեան ծանօթացնելու համար բազմաթիւ նամակներ հըրա-

տարակից Անգղիական լրագրաց և ամսաթերթից մէջ․ Գամիթ մարքիզն, որ անցեալ տարի Կ. Պոլիս եկաւ, և Գ. Թրօլթըբ Հալիֆաքսեան, որ այժմ Անգղիական հիւպատոս է Հայաստանի և Քրդստանի համար, ներկայ գտնուած էին այն Միթինկներուն՝ զորս Գ. Ճէյմս Պրայս իւր տան մէջ գումարել կուտար, և որոց վրայ ազգային լրագիրք երեք տարի առաջ բաւական տեղեկութիւն տուած էին։ Վերջապէս, Գ. Ճէյմս Պրայս, գովելի մարդասիրութեամբ, և կատարեալ անշահախնդրութեամբ Հայոց բարւոքին համար այլ և այլ եղանակներով աշխատելէ չէր դադրած։ Մինչև ցարդ խորհրդարանին անդամ չլինելով, իւր գործողութեան գլխաւոր միջոցն իւր գրիչն եղած էր․ նամակ կը գրէր լրագրաց, նամակ կը գրէր պատուաւոր Հայոց, և ամեն հայու երախտագիտութեան արժանի փափաք մը կը յայտնէր միշտ տեղեկութիւններ ունենալու մեր ազգային և մեր երկրին վիճակին վրայ, և այս տեղեկութիւններն Անգղիական ամբոխն և Անգղիոյ պետական անձանց յուղարկելով առաջքը կառնուր շատ մ'անպատեհութեանց, որք կրնային ծագիլ իրաց վիճակին վրայ սխալ կամ անկատար գաղափարներ ունենալէ։

Գ. Ճէյմս Պրայս քաջութեամբ դէմ դրաւ նաև այն դժուարութեանց, որք իւր առջև կ'ելնէին առ Հայս ցուցած այն համակրութեան առթիւ։ Ամեն մարդ կը յիշէ այն վիճաբանութիւնը զոր Գ. Պրայս ունեցաւ Գ. Բալկրէյվի հետ Հայոց վրայ վիճաբանութիւն մը, որում մասնակցեցաւ նաև Լորտ Քարնարվըն։ Զգիտեմք թէ այն ժամանակներն այս երկու հայասէրներէն զատ ուրիշ անձինք մամուլին հերքում մը հրատարակեցի՞ն Գ. Բալկրէյվի գաղափարներն հերքելու համար։ Բայց յայնժամ ամեն Հայ շնորհակալութեամբ տեսաւ թէ Լորտ Քարնարվըն և Գ. Ճէյմս Պրայս հայասիրութեան հետ նաև վիճաբանական ընտիր տաղանդ մ'ունէին, և թէ իրենց ունեցած ծանօթութեանց չափով՝ արժանի պատասխաններ կուտային Հայոց վրայ Գ. Բալկրէյվի յայտնած սխալ գաղափարները ջնջելու համար, այն Գ. Բալկրէյվին, կըսեմք, զոր՝ ամեն հաշիւ ընելէ ետև՝ դատողութեամբ չափ ալ ազէտ գտաւ ամեն ոք։ Եւ յիրաւի, թէև բոլորովին հակառակն էր որ երկար ժամանակ Տրապիզոն նստած Անգղիացի հիւպատոս մը, իբրև տեղեակ Արևելեան գործոց, քանի մը խօսքեր ընէր իւր գլխոց աշխարհագրութեան այժ մտալու համար, թէև Լորտ Պիքընսֆիլտ և Լորտ Սալիսպըրի պէտք կրնային ունենալ, որպէս զի Գ. Բալկրէյվ ազգային հրատարակութիւններ ընէր՝ չեզոքացնելու համար այն ազդեցութիւնը, զոր իւր ընդդիմադիրաց բանախօսութիւնները և հրատարակութիւնները կրնային յառաջ բերել Անգղիական ժողովրդեան վրայ, — թէև այս կէտերն ինքնին կ'առնուէին, այսու ամենայնիւ ոչ նուազ զարմանամբ կը տեսնուէր որ Գ. Բալկրէյվ ճիշդ այն կէտերուն վրայ ամենակոշտ սխալներ ունէր, որոց վրայ ամենէն աւելի հմտութիւն ունենալու մտադրութիւն կը ցուցնէր, — սխալներ կամ աններելի չափազանցութիւններ Հայոց բարուց ու սովորութեանց վրայ, Հայոց բնակած երկրին վրայ, Հայոց թուոյն ու կարևորութեան վրայ։ Գ. Բալկրէյվ կը հաստատէր, եթէ ոչ կը գերազանցէր, Թայմզի պէս լրագրոյ մ'այն Ասիական թղթակիցն, որ Հայոց վրայ կատարեալ արհամարհանօք խօսելով, կը պնդէր թէ նոքա ազատելի ժողովուրդ մ'են, և ու թէ ապաստանողն, այնինչ Հայք սակ շահագրգռական և առևտրական գործոց եղբայրն, և թէ Հայոց մէջ երկրագործ ու արհեստաւոր չկայ։ Աստուա՜ծ պահէ մեզ, եթէ այս օրինակ գիտուն ազգահնարու հրապարակութեանց նայելով պիտի կառավարուէր ժողով Ասիոյ վիճակը։ Գ. Բալկրէյվ ալ կը պնդէր թէ Ասիական Թուրքիոյ մէջ, հիւսիսէն դէպ ի հարաւ երթալով, մարդ մի միայն Լազիստան, Կիլիկիստան, Քրդստան և Արաբիստան կը գտնէր, և թէ Հայաստան քանի մ'երազատեսներու խելապատակին մէջ միայն գոյութիւն ունէր․ բստ որում ցեր ուզան քանի մը գիւղերու մէջ միայն Հայք կը գտնուէին, որք սակայն այդտեղերու Թրքաց և Քրդաց ափխնին մէջ կաթիլ մը ջուր էին․ եւն եւն։ «Արևելեան քաղաքագէտ» մ'ալ մօտերս Անգղիական հանդէսի մը մէջ ճաշակ մը տուաւ մեր ազգային հանգամանաց նկատմամբ Անգղիացի նախկին հիւպատոսին ունեցած գաղափարներուն վրայ։ Ահա այսպիսի մարդու մը հետ գործ ունեցան Լորտ Քարնարվըն և Գ. Ճէյմս Պրայս՝ և թէպէտ բնականաբար իրենցմէ չէր ազատուէր որ փափաքուած զօրութեամբ հերքում մը հրատարակէին, այսու ամենայնիւ իրենց գրածներն ալ բաւական եղան մեր ազգային երախտագիտութեան խրատանք մը տալու իրենց։

Վերջապէս, առանց աւելի յառաջ երթալու, առ այժմ կը բաւականանամք առ խրախութիւն հաստատելով թէ Գ. Ճէյմս Պրայս՝ իւր ուղղութեամբ, հրատարակութեամբ և ուրիշ տեսակ հանրածանօթ աշխատութեամբ, մեծ իրաւունքներ ստացած էր մեր ազգային համակրութեան ու շնորհակալութեան, և թէ մեք պարզապէս այդ զգացմանց թարգման կը լինիմք, երբ Թաուըր-Համլէթի ազատական նոր երեսփոխանը շնորհաւորեմք իւր ընտրական փայլուն յաջողութեանը վրայ՝ վստահ լինելով որ աւելի օգտակար աշխատութեանց նոր դաշտ մը կը բացուի այժմ Գ. Ճէյմս Պրայսի առջև։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ հասած հեռագիրք

ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ՆՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Լոնտրա 26 ապրիլ

Հետևեալ անուանումները վերջնական և պաշտօնական են․

Գ. Կլատսթօն, առաջին նախարար և ելևմտից, իբրև յաջորդ Լորտ Պիքընսֆիլտի և Սըր Սթաֆորտ Նորթքօթի․

Լորտ Կրանվիլ, արտաքին գործոց նախարար Լորտ Սալիսպըրիի տեղ․

Լորտ Հարթինթըն, անդամ նոր նախարարութեան իբրև նախարար Հնդկաստանի գործոց, փոխանակ Լորտ Քըրանպրուքի, երբեմն Գ. Կաթօրն Հարտի․

Գ. Չիլտըրս, պատերազմական գործոց նախարար, փոխանակ Գ. Սթէնլիի․

Լորտ Նորթպրուք, ծովային գործոց նախարար, իբրև յաջորդ Գ. Սմիթի․

Լորտ Սէլպօրն, Մեծ Քարտուղար, այն է՝ նախագահ Լորտերու խորհրդարանին, իբրև յաջորդ Լորտ Քէրնսի․

Գ. Ֆօսթըր, փոխարքայ Իռլանտայի, Մալպօրօի դքսին տեղ։

Ասկից զատ հետևեալ անուանումները ալ կըսպասուին․

Արկայլի դուքս, նախարարաց խորհրդոյ նախագահ, իբրև յաջորդ Նորթըմպըրլանտի դքսին․

Սըր Ուիլեըմ Հարքօրթ, ներքին գործոց նախարար, Գ. Քրօսի տեղ․

Գ. Ճօն Պրայթ, տեսուչ Լանքասթըրի դքսութեան։

Նորընտիր նախարարք այսօր կընդունին պաշտօնի կնիքները։

Փօմպէյ 26 ապրիլ․

Ապրիլ 8/20ին Կաւլիի առջև Անգղիական զօրաց Աֆղանաց վրայ տարած յաղթութիւնը վճռական կը նկատուի։ Աֆղանստանոյ պատերազմն իրօք վերջացած է։

Աթէնք 27 ապրիլ

Երեսփոխանաց ժողովը երէկ երրորդ ընթերցմամբ բուէարկեց արժէթղթոց բանի ընթացքը վերցնելու համար 20 միլիոն դրամի փոխառութիւն մը կնքելու առաջարկն։

Պուքրէշ 26 ապրիլ

Կարծիք կայ թէ ներքին գործոց նախարարութենէն հրաժարեալ Գ. Քօկալնիչէանօ Փարիզի դեսպան պիտի անուանուի և Գ. Պրաթիանօ ալ ներքին գործոց նախարար պիտի լինի առժամեայ կերպիւ։

Լոնտրա 26 ապրիլ․

Օսմ. Քօնս.		10 1/4
Փոխ.	1865	11 1/8
»	1869	10 7/8
»	1871	69 1/2
»	1872	18
»	1873	10 3/8
»	եգիպտ.	88 7/8
Անգղ. Քօնս.		99 1/16 ?

Փարիզ 26 ապրիլ․

Օսմ. Քօնս.		10,52 1/2
» Երկաթուղի		35,75
Դաշտ. »	5 0/0	119, 7 1/2
» »	3 0/0 Նոր	85 22 1/2

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Մախմուտէի նախկին տնօրէն Զիա պէյ նոյն պաշտօնին մէջ վերահաստատեցաւ։

Աւստրիական կառավարութիւնը Ս. Սանփանինոսի պատուանշանին մեծ ժապաւէնը զրկեց մայրաքաղաքիս Ցանուց Ս. Պատրիարքին։

Այսօր Մէջիտիի շոգենաւով զօրք և ռազմամթերք կը զրկուի Նէճտէն և Պասրա։

Բ. Դուռը ծանոյց դեսպանատանց թէ Եւրոպական Թուրքիոյ նահանգաց կազմական կանոնագրերուն խմբագրութիւնն աւարտած լինելով, փափաքելի է որ Պէրլինի դաշնագրին 23րդ յօդուածին համեմատ Արևելեան Ռումէլիի համար կազմեալ Եւրոպական յանձնախումբը վերըստին գումարի յիշեալ կանոնագիրը քննելու, և թէ այս անգամ գումարումը Կ. Պոլսոյ մէջ լինի։ Կըսուի թէ տէրութիւնք հաճութեամբ ընդունեց են այս առաջարկն և ի մօտոյ պիտի անուանեն իրենց պատուիրակները։

Սուտ կը հանուի Վագըլթի այն լուրը թէ Բ.Դուռը Գարատաղի խնդրոյն նկատմամբ տէրութեանց դեսպաններուն հաւաքական ծանուցագրին պատասխան զրկեր է, Օսմանեան կառավարութիւնն Ալպանիացւոց և Գարատաղցւոց միջև տեղի ունեցած դէպքերուն վրայ տեղեկութիւններ ստանալու կ'սպասէ։

Յայտնի է որ Շիրքէթի Խայրիէի ընկերութեան ընդարձակմանն և բաժիններուն յաւելմանը նկատմամբ ներկայացեալ ծրագիրը Պետական խորհրդէն ընդունուած էր։

Թէրճիմանը Հաքիգաթ լրագրին յիշեալ ծրագրին մէջ ցոյց տրուած պայմանաց վրայ հետևեալ տեղեկութիւնները կուտայ։

Շիրքէթի ընկերութիւնը կը խոստանայ Մախմուտէի տնօրէնութեան բանելու կարող շոգենաւները գնել։ Հետևաբար նաւահանգստները բանելիք շոգենաւուց թիւը պիտի լինի 40։ Ընկերութիւնը 40ական ոսկի գնով 60 հազար բաժին պիտի հանէ, բայց առ այժմ ամեն բաժնի վրայ միայն մէկ ոսկի պիտի գանձէ նոր շոգենաւուց շինութեան համար․ մնացածն հետզհետէ պիտի գանձուի քանի որ ընկերութիւնը պէտք ունենայ։ Շիրքէթի շոգենաւուց առաջին նաւապետներն Իտալիոյ և Աւստրիոյ նաւային դպրոցաց աշակերտներէն պիտի լինին, իսկ երկրորդ նաւապետները բնիկներէ։ Առաջին մեքենավարներն Անգղիացի պիտի լինին, երկրորդները բնիկ։ Նաւաստիք Օսմ. հպատակ պիտի լինին։

Զօրաց, ռազմամթերաց և Օսմ. բանակին ուրիշ պիտոյից փոխադրութիւնը նոյն գնով պիտի լինի, ինչ որ կը պահանջուի օտար ընկերութիւններէ։

Սեբաստիոյ կուսակալին կողմանէ ապրիլ 10/22 թուակիր առ Բ. Դուռն եկած և այս առաւօտեան Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ եօթներորդ անգամ լինելով նոյն օրը (ապրիլ 10) 14,260 օխայ ցորեն զրկած է Տիարպէքիր որպէս զի անկէ ալ Մուսուլ զրկուի։ Մինչև ցարդ 130,000 օխայ ցորեն զրկած էր, և այժմ ալ մեծ ջանք կընէ եղեր պէտք եղած անասունները և այլ պիտոյքը պատրաստելով զրկելու։

Թէև մինչև ցարդ պաշտօնական լուր չկայ թէ Սեբաստիոյ արմտաշատ նահանգէն ցորեն եւս զրկուած լինի Վանայ գաւառն, որ Մուսուլէն աւելի մօտ է, յուսալի է սակայն որ կառավարութիւնն այս մասին ալ գոհացուցիչ տնօրէնութիւն մ'ըրած է կամ պիտի ընէ։

Եւրոպական վերջին լրագրաց մէջ հրատարակեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պէյքըր փաշան ի մօտոյ կարծն պիտի ուղևորի Բ. Դրան հրամանաւ։

Վեհ. Սուլթանը, փափաքելով որ բազմաթիւ գաղթականք անգործ թափառելով չոր մնացած չունենան և ածրագործութեան չվարժուին, հրաման ըրաւ որ Թնդանօթարանի գործարանաց մէջ գործաւորաց նոր վաշտ մը կազմուի անգործ գաղթականներէ։

Սթամպուլ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Հաւմի Պաշն Անատօլուի սովելոց համար հինգ հազար ֆրանք զրկած է Հայոց կեդրոնական մասնախմբին, և թէ մայրաքաղաքս նստող Պարսկական նուիրակ Մօհս. վանութէյլի այն գումարն յիշեալ մասնախմբին յանձներ է։

Մանչէսթէր բնակող ազնիւ բարեկամ մը կը ծանուցանէ մեզ թէ ի նպաստ Հայաստանի, Քրդստանի և Արևմտեան Պարսկաստանի սովելոց ընտրայի մէջ լորտ Քաղաքապետին նախագահութեան ներքև գումարուելիք մեծ Միթինկը վաղը (ապրիլ 16/28) տեղի պիտի ունենայ։

Շաբաթ իրիկուն Թինոսէն եկած լուրեր կը ծանուցանեն թէ կղզւոյն կաթոլիկ կղերն երկար ժամանակէ 'ի վեր հոն առանձին վանքի մը մէջ բնակելով ճէզուիթներն արտաքսեր են։ Արտաքսեալներն այժմ Տէրա կը գտնուին և Համէն հրամանի կըսպասեն։

Սթամպուլ լրագրին Անատօլուէն առ ինքն գրուած նամակներէ առնելով կը ծանուցանէ թէ յորդ անձրևներ տեղալով դաշտերու արգաւանդութեան նկատմամբ երկրագործաց ունեցած յոյսերն հետզհետէ կանհետանան եղեր, և եթէ այսպէս երթայ, ապագայի մէջ ալ իրաց վիճակն յոյժ պիտի լինի եղեր Անատօլուի կողմն։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՕՀԱՄԸ ՕՍՄԱՆԻԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		11.16
Այս առաւօտ բացուեցաւ		11,16
Կէս օրին		11,14
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	34 1/2
Թղթադրամ	Մր.	10 50
Թրամուէյ	Օսմ. Լր.	3,50
Մէճիտիէի տարբերութիւն	.	7 5
Չինկոյ	.	240
Մէթալիք		213
Պղինձ	. .	560
5 փարանոց	» .	330

ԱԶԴԱՑԻՆ

Փարիզեան լրագրաց մէջ գոհութեամբ կը կարդամք թէ Խորէն Նար-Պէյ Սրբազան, որ յիշեալ քաղաքը կը գտնուի այժմ, իւր նախագահութեան ներքև յանձնախումբ մը կազ-

մեր է 'ի նպաստ Հայաստանի սովելոց հանգանակութիւն մը բանալու համար ։

—

Կը լսեմք թէ Մարաշի մէջ բարենորոգմանց յանձնախմբին կարմանէ կազմուած նոր ոստիկանութիւնը քրիստոնեայ ազգներ չունենալուն, կը լսեմք թէ Ս. Պատրիարք հայրը թագրիր դրկեր է առ Բ. Դուռն՝ գիտելով մեծ իրաւամբ՝ թէ տեղական իշխանութեանց այս գործն հակառակ է Օսմանեան սահմանադրութեան թէ՛ ոգւոյն և թէ՛ տառին ։

—

Սեբաստիայէն արուած տեղեկութիւն մը կը ծանուցանէ թէ Բ. Դրան մէկ հրամանին վրայ հարկ եղեր որ տեղական կառավարութիւնն արքունի շտեմարաններէն ցորեն ղրկէ 'ի Տիգրանակերտ ։

Տեղւոյն բնակիչներէն Ահմէտ էֆէնտի անուն ազդեցութեան տէր Թուրք մ'այս հրամանն իր շահադիտութեանը ծառայեցնել ուզելով՝ տէրութեան ամբարներն՝ իբր փտած՝ կը յաջողի վար գնով տեղը վաճառելու որոշում հանել տալ, որպէս զի իւր ամբարները բարձր գնով տէրութեան վաճառէ ։

Այս բաւական չէ, Սեբաստիայէն մինչև Տիգրանակերտ մէկ ուղտի բեռի փոխադրութեան համար 340 ղրշ կը սակարկէ տեղական կառավարութեան հետ, բայց երբ եղածն հրապարակ կ'ելնէ, Հայոց և Թուրքերէ պատգամաւորութիւն մը կառավարութեան ներկայանալով՝ յիշեալ որոշման դէմ կը բողոքէ և փոխադրութեան մասին ամեն մէկ ուղտի բեռի համար 180 ղրուշի յանձնառու լինիլը կը յայտնէ ։

Ասոր վրայ խնդիրը քաղաքապետութեան նկատառմանն ու քննութեանը կը յանձնուի, և յուսալի է որ մինչև հիմա օգտակար որոշման մը յանգած է ։

—

Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութիւնն՝ որ իւր կոչման համապատասխանող օգտակար ձեռնարկ մ'ունեցաւ այս վերջին անգամ ։ կը լսեմք թէ իւր կազմութեան տարեդարձն՝ ապրիլ 27: Զատկի ուխթօրէից կիրակին՝ Իւսկիւտարու Լուսարանին մէջ կատարել որոշեր է ։

Սրահին շքեղութեանն ու հանդիսին վայելուչ կարգադրութեանն համար հարկ եղած պատրաստութիւնք իւր մասնախմբին շնորհիւ կարգադրիլ սկսած են ։

Ա. Այվազեան էֆէնտի սովելոց վրայ խնամով պատրաստած մէկ արտասանութիւնն երկու դեռատի օրիորդներ պիտի ներկայացնեն ։

Բ. Պէրպէրեան էֆէնտի ալ կանանց դաստիարակութեան վրայ բանախօսութիւն մը պիտի ընէ. իսկ ի դիմաց ընկերութեան՝ Ակնաւուհի Տիկին Մամիկոնեան և Օր. Զապէլ Խանճեան պիտի ատենաբանեն ։

Կը յուսամք որ Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութեան տարեդարձի հանդէսն ալ սովելոց պարահանդէսին նման վայելուչ շքեղութեամբ կը կատարի, և ընկերութիւնն հարկ եղած քաջալերութիւնը վայելելով իւր անուանն արժանի ծառայութիւններ կը մատուցանէ ազգին ։

—

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Ի ՆՊԱՍՏ ՍՈՎԵԼՈՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Գատը-քէօյ 13 ապրիլ 1880

. . . Խմբագիր .

Լուսեան Մեծապատիւ Յովհաննէս և Միհրան էֆէնտիներու եռանդի Թուականաւ առ Կեդր. Յանձնաժողովի ուղղեալ նամակին, որով կարեւոր խորհրդածութեամբ հանդերձ՝ Հայաստանի սովելոց սերմանեաց մատակարարութեան ի նպաստ հարիւր Օսմ. ոսկի կը նուիրեն, պատճէնն արժան կը դատիմք հաղորդել ընդ գրոյս Ձեր Մեծապատուութեան, խնդրելով որ բարեհաճիք Ձեր պատուական թերթին մէջ դնել հրապարակել՝ հանդերձ հրապարակային շնորհակալութեամբ ի դիմաց Կեդր. Յանձնաժողովոյս՝ այն նուիրատուութեան և իւր օրինակ լինելոյ արժանի նպատակին համար ։ Նաև կը յուսամք որ այս առթիւ՝ յիշեալ Մեծապատիւ էֆէնտիներու օրինակին հետևիլ կը յորդորէք զբարեսէրս ազգայինս մեր ։

Մնամք յարգանօք
ի Դիմաց Կեդր. Յանձնաժողովոյ
Վ. Ատենադպրի
Գրիգոր Պ. Նշկոյեան

Ց. Գ. Ներփակեալ կը հաղորդեմք 'ի հրատարակութիւն նաև Հռոմէական ազգայնոց Ամեն. Անտոն Պետրոս Թ. Պատրիարքի նամակին պատճէնն՝ Բասենու, Ալաշկերտի և Բայազիտի Հռոմէական Հայոց անխտրաբար եղած բաշխմանց վերաբերեալ ։ (Նոյն)

—

Կ. Պոլիս 10 ապրիլ 1880

. . . Տէր .

Կարնոյ Արհի. Գեր. Եպիսկոպոսին գրութենէն իմացանք որ Յանձնաժողովոյդ նոյն քաղաքին մէջ ունեցած գործակատարին Պալլարեան Արժանայարգ. Համազասպ էֆէնտիին ըրած ազգասիրութեանց համեմատ, Բասէն, Ալաշկերտ և Բայազիտ գաւառաց մէջ կաթոլիկեայ Հայք ևս մասնակից եղեր են անխտիր սովելոց համար բաշխուած նպաստից .

Այսպիսի գեղեցիկ գործի մը յանձնաժողովոյդ բարւոք ազդեցութեան արդիւնքն ըլլալը քաջ ճանաչելով, մեծապէս գոհ եղանք, զոր և մեր առանձին շնորհակալութեան և նոյն նպատաւորեալ ժողովրդեան երախտագէտ զգացմանց հետ՝ ձեռնարկելով վսեմ գործոյդ կատարեալ յաջողութիւն, և ամեն մէկուդ բիւր բարիք մաղթելով կը մնամք

Մեծապատուութեանդ աղօթարար
Անտոն Պետրոս Թ. Պ. Կ.
ի Կաթողիկոսարանի
Մերում, ի Բերա

—

Բերա 11/23 ապրիլ 1880

Մեծապատիւ Ատենապետ էֆ.
Սովելոց Կեդր. Յանձնաժողովոյ .
ի Գատը-գիւղ

Նօթին կերպիւ եթէ առաքինութիւնք, սովեալն 'ի ճիրանէ անօթութեան մահուան փրկել, անշուշտ աւելի մեծ գործ մ'է, զոր ընձեռելու պաշտօնն ստանձնած է բարեջան յանձնաժողովդ, և զայն ընդհանուր շնորհակալեաց արժանի կերպիւ կը վարէ ։

Պատուարժան Յանձնաժողովդ վերջին յայտարարութիւնն անկասկած վստահութիւն կը ներշնչէ ամենուրեք թէ Յանձնաժողովդ կարիքը ըմբռնած է իւր պաշտաման ոգին, և թէ հեռատես խոհականութեամբ կը շարժի գործոյն ծանրութեան առջև ։ Զի կը նախատեսէ թէ առօրեայ նպաստներն յումպէտս պիտի վատնուին, եթէ յաւիտենից հնձոց համար վարուցանի գիւղացիութիւնը չընծայուին սովահարաց թշուառաց, ուստի և առ այն կը պատրաստուի խնամոտ առաջադրութեամբ ։

Զարմանալի չէ որ ներկայ ահագին սովն իւր ահաւոր ծաւալմամբ կարող է ամեն ջանք և զգացութիւն առ ոչինչ դնել, և անոնց 'ի փոխան՝ Հայաստանի դաշտերը մեր սիրելի համազգեաց սովամահ դիակամք ծածկելով սրտաճմլիկ տեսարան մը պատրաստել մեզ, 'ի յաւերժ և յանդարման վշտակցութիւն ։

Այն դժնդակ չարիքն արգիլելու համար Յանձնաժողովդ առաջադրած միջոցէս նպատակին իրագործելու, այն է յաւիտենից հնձոց համար սերմանիք և գիւղացութիւն ճարելու ոչինչն՝ ո՛չ միայն անգրժելի պարտականութիւնն է ամեն անոնց, որք չեն ենթակայ սովու վտանգին, այլ և անհրաժեշտ պէտք մ'է իրենց կերած պատառն հանգարտ կլլելու մարսելու համար ։

Այսու համոզմամբ կաղաչեմք զպատուարժան Յանձնաժողովդ, որ հաճի ընդունիլ ընդ գրոյս զգումար հարիւր Օսմ. լիրայի, զոր կը փութամք նուիրել ի դաշնաքեայ մասնակցութիւն սերմանեաց մատակարարութեան ։

Անկասկած լինելով որ 'ի սփիւռս աշխարհի տարածեալ Հայազգիք, ընդ որս և բարեսէր օտարազգիք, պիտի քաջալերեն արդեամբ զբազմերախտ Յանձնաժողովդ, յաջողութիւն կը մաղթեմք յանկեղծ սրտէ իւր քրիստոնէական ջանից և խոհին յարգանօք Մնամք երախտապարտ

Յովհաննէս և Միհրան Լուսեան

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
ՆԱՄԱԿ Ի ԿԱՐՆՈՅ

Կարին 29 մարտ 1880

. . . Խմբագիր .

Ժամանակի ուղևորութենէ մը յետոյ հազիւ Կարին հասած, և առջև Ձեր և իմ շատ մը բարեկամներու նամակներն կը տեսնեմ որ ինձմէ տեղեկութիւններ կուզեն: Կարին՝ մանաւանդ այս մէկ քանի օրերս՝ խիստ ուշագրաւ ասպարէզ մ'է լրագրական թղթակիցներու . ամեն կարգի հետաքրքրութիւն գոհացնելու արժանի նիւթ և առարկայ անպակաս են այս տեղ ։ Կը հաւատան սակայն ինձ թէ միշտ այսպէս է այս քաղաքին վիճակը զոր երկու ամիսէ հետէ կը ճանաչեմ, և առաւելու արժանի կը գտնեմ իմաստասիրութեան ։ Թողլով Կարնոյ արտաքին և կառավարական կերպարանքն՝ զոր այս անգամ միայն մի փոքր՝ իսկ ուրիշ անգամ ընդարձակօրէն պիտի քննադատեմ. երկու խօսք խօսիլ կուզեմ Կարնեցւոց ներքին ազգային կենաց վրայ, որ զիս բնականապէս աւելի հետաքրքրած պիտի լինէր ։

Այս քաղաքին ազգային գործերն կը կառավարուին քանի մը երևելի կամ հարուստ և հարստանալու վրայ եղող անձերէ . սահմանադրական ամեն շրջանի մէջ միշտ միևնոյն մարդիկն պաշտօն և գեր ունին, և Սահմանադրութիւնն լոկ անուն մը կամ ձև մ'է այս քաղաքին մէջ. բայց Սահմանադրութեան երբեք չդպչիր կըսեն այս օրինազանցութիւններն . քանզի գործերն բնաւ երեսի վրայ չեն մնար և յիրաւի կը տեսնեմ որ գործերն կայծակի արագութեամբ կը անցնուին: Գաւառ. Ընդհ. ժողովոյ նիստն վերջանալէն յետոյ Քաղաքական ժողովն նիստ կընէ, կառավարութեան թղթիկներուն կը պատասխանէ, և նորերն կը գրէ . մէկ երկու հրամաններ կուտայ ազգին անդին, և կը ցրուի ։ Յետոյ Թաղ. Խորհուրդն կը գումարի մասնաւոր բացառութեամբ գործերով նոյն անձերէ, աղքատաց ոմանց ողորմութիւն, ոմանց հաց և խոստում, եկեղեցւոյ պաշտօնէից ոմանց ամսական, մէկ քանիին յանդիմանութիւն, քիչ մ'ալ կալուածատեարց հետ կռիւ կոխ, և ահա Թաղ. Խորհրդոյ նիստերն ևս կը վերջանան ։ Սովելոց մասնախումբը գործի կըսկսի, հեռագիրներ կը փոխանակէ, նամակներ կառնէ կուտայ, ցորեն դարի կը գնէ, ստակ կը հաւաքէ ու կը բաշխէ . հեռաւոր տեղերէ հաց խնդրելու եկողներուն՝ որք միշտ բազմաթիւ կը լինին և դժուարաւ խօսք կը հասկնան, հաց կուտայ և երկրագործութեան վերաբերեալ դասեր, և այսպիսեաւ իւր նիստն կը վերջացնէ ։ Ահա, ինչպէս կը տեսնէք Տէր, այս քաղաքիս մէջ ամեն օր ազգային գործերն ու խնդիրներն կը վճռուին և Կարնեցին բնաւ չյուսահատիր, այլ կը գործէ անդադար ։ Այս օրինակ հանգիստ պարագայից մէջ այս քաղաքի լուսամիտ մասին միշտ այսպէս անձնուիրութեամբ աշխատած լինելն կը հաստատէ նոյն իսկ օտարազգիք, և զարմանալի բնաւորութիւն ունին, խիստ լուռ և անձայն կաշխատին, երբէք քարոզել ու քարոզուիլ չեն սիրեր, և երբ Առաջնորդ կամ պատուիրակ մը թէ՛ հրապարակաւ և թէ իրապաշտօնէ՝ տեսնուած գործերն իրեն վերագրէ և զաշխարհ իւր աղմուկներով լցնէ՝ բսելով թէ Կարնեցիք մեռեալ էին ես կենդանացուցի, թմրած էին ես արթնցուցի, ազգային այս ինչ կամ այն ինչ նշանաւոր խնդիրներն ես կարգադրեցի, բնաւ չեն դշտիր կամ վշտանար, այլ քիթերնուն տակէն կը ծիծաղին ։ Բայց ծանր և լուրջ բնաւորութեան յատուկ այս անխռով վեհանձնութիւնը դժբաղդաբար կը քաջալերէ խել մը ծանծաղամիտներ, որ Կարնեցւոց լռութենէն և ծանրութենէն առաւել կօգտին՝ առաւելագոյն դիւրութեամբ աշխարհը խաբելու և փառք մուրալու . իսկ Կարնեցին նպատակին կը նայի միայն քան միջոցներուն, և միջոցներն կը կշռէ ըստ արժանւոյն ։

Ինչպէս ինծի այժմ, նոյնպէս Ձեզ իբրև Խմբագրապետ ծանօթ է Կարնոյ Առաջնորդական խնդիրն . քանի քանիցս Այս խնդիրը ծագած է 'ի Կարին ։ Կարնոյ լքեալ և խաչուն մասն, որ դժբաղդաբար ամենահամեստ թիւ մը կը կազմէ, երբ այդ խնդրոյն առթիւ ամբաստանութիւն յուզում, պառակտում տեսած է, փութացած է իւր հզօր ազդեցութեան տակ ճնշել այդ խնդիրն և ձայն ձուն չհանել, և յաջողած է . թէ ազգին համար օգտակար եղա՞ծ է թէ ոչ իւր այս գործին մէջ ունեցած վարմունքն, դայդ քննադատել ազգային թերթոյ, կոչելով Ձեզ պատմելու վերջին Առաջնորդական խնդրոյն ծագումն ու եղանակութիւնը ։ Երեսփոխանաց ոմանց մեծամասնութեան մէջ շարժում մը կը գոյանայ երկու ամիս յառաջ Ս. Առաջնորդին հրաժարականը պահանջելու . կ'իմանայ զայս Ս. Առաջնորդն և տեսնելով միութիւն մը՝ որ անհնարին է քանդել, կ'որոշէ իրեն ներկայացեալ պատգամաւորութիւնն սիրով ընդունիլ և անմիջապէս իւր հրաժարականը տալ: Քանի մ'օրէն յետոյ Գաւառ. Ընդհ. ժողով կը գումարի և 5—6 երկչոտ երեսփոխանաց ամփոփ պաշտպանութեան մը ձեռնարկելով անյաջողելնուն վրայ ժողովէն ձգել հեռանալու անոնցմէ միջադէպէն յետոյ՝ մեծամասնութեամբ կընդունի Ս. Առաջնորդին հրաժարականն կը տեղեկագրէ վարչութեան որ տեղապահի ընտրութիւնն կատարէ ։ Խառն ժողովը կը գումարի յաջորդ օրն և կը հեռագրէ 'ի Պատրիարքարան իրաց վիճակն, նոյնպէս և 'ի տեղապահութիւն կը խնդրէ գՏէր. Մաղաքիա Ծ. վարդապետ Օրմանեան՝ առժամանակեայ տեղապահ կարգելով զՏէր Մկրտիչ քահանայ ։ Ահա . . . Խմբագիր, Կարնոյ առաջնորդական խնդրոյն ծագումն և յաջող ելքն ։ Ամեն. Ս. Պատրիարքն, որ արդէն ստացած էր քաղաքիս նախորդ Առաջնորդին հրաժարականն, փութացած էր պատասխանել թէ հրաժարականն ընդունուած է, և թէ կը յանձնարարէր որ փոխանակ առժամանակեայ տեղապահի՝ Առաջնորդական ընտրութիւնը փութացուի, և առաջնորդական ընտրելեաց ցանկ մը կը դրկէր հեռագրաւ ։

Ներեցէք ինձ որ առանց մանրամասնութեան այսչափ երկար գրեցի սոյն քաղաքի մեր ազգայնոց այս հին և անլոյծ մնացած խնդրոյն վրայ, մինչդեռ կարևորագոյն խնդրոց վրայէն պիտի անցնիմ միայն առ հարկի սղութեան ժամանակի։

Մնացեալն հետևեալ թուով

ՎՐԻՊԱԿ

Երէկուան Մասիսի մէջ սովելոց Կեդր. Յանձնաժողովոյ նամակին իններորդ տողին մէջ «անկարելի» բառն «անտեղի» պէտք է կարդալ։

Advertisements referring to British or American Goods, etc., are exclusively received for this Paper at
EUG. MICOUD'S Foreign Advertising Agency 139—140, Fleet Street, London.

Ը Ջ Դ

Ֆօտոկինէ տիւ Կուռնոյայէ հռչակաւոր վիրաբուժին «Պարոն Լիւպօքի ծերութիւնը» անուն արտաքոյ կարգի հետաքրքրաշարժ վէպին համար, որ 10 մասէ աւելի բաղկանայ և որուն առաջին մասը հրատարակուած է, արդէն բաժանորդագրութիւն մը բացուած է 'ի գին 20 ղր. արծաթի:

Բաժանորդագրութեան տոմսերը կը գտնուին Ենովքեան և Մարգարեան գրատուններ

Այս առթիւ պատատարժան հասարակութեան խնդրել կը տրուի որ դարձեալ աւելի դիւրամատչելի ընելու համար. Աւելցնել նաեւ յաջորդ մասերուն գինն 3 ղրուշ 'ի ձգած է:

Ցաւալի է որ Հայ ընթերցողներէ կը խրախուսուի թարգմանիչն ու կրնայ 'ի գլուխ հանել տպագրութիւնն այս գործին որու ընծայած հետաքրքրութիւնը շատ քիչ վէպեր կրցած են տալ:

3 Ապրիլ 1880

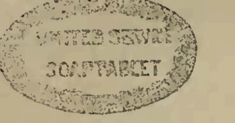

ՕՃԱՌ

Անուշահոտ օճառ, մորթը կը կակուղցնէ ու լեղի ջուրով ալ կը փրփրի, տեսակը խիստ ազնիւ ու գինը շատ աժան է. կը ծախուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան:

ՋԵՐՄԻ ԴԵՂ

Տոքթոր Այէրի ջերմի դեղը ամեն որ և իցէ տեսակ ջերմ խոկոյն կը բժշկէ. չկայ դեղ մը որ այսոր չափ օգտակար ըլլայ ջերմի. ջերմ բռնողները պարապ տեղը կը տանջուին քանի որ այս դեղը կայ, պէտք է որ անմիջապէս անկէ գործածեն: Արդէն Պոլսոյ և գաւառներուն մէջ ճանչցուած է աս դեղը ու անով բժշկուողները գիտեն անոր յարգը: Նախ ուժը տրամի չափ հինգ եօթը խմելու է իբրև մաքրողական դեղ ու ետքը աս ջերմի դեղէն (ջերմը չբռնած) օրը չորս անգամ մէյմէկ անուշի դգալ ու ջրի հետ խառնելով խմելու է, անմիջապէս կանցնի: Տզայոց աւելի քիչ տալու է. կը ծախուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան:

ԿԱՐԻ ԳՈՐԾԻՔ

Փոքր «Վանձէր» կոչուած ձեռքով դարձող ու անքակ կար կարող գործիքը ամեն տեսակ կար մեծ դիւրութեամբ կը կարէ ու գինն ալ աժան է, երաշխաւորութեամբ կը տրուի, աւրուածները կըշտկուի ու կարել չգիտցողին դաս կը տրուի. կը ծախուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան:

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1880 ԱՊՐԻԼ 1 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ԱՊՐԻԼ 30

ԲՈՍՖՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպական եղերք	Թիւ
11 30	Եէնիմահալլէէն Մէգար. Պէօյիւք. Թար. Եէնիք. Իսթէն. Պօյաճ. Ռ Հիսար. Պէպէք: (Արնաւուտ գիւղի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	20
12 30	Եէնիմահալ. Մէգար. Պէօյիւք. Թար. Եէնիք. Էմիր. Ռ Հիսար Պէպէք	32
1 30	Ռ Ա. Գավաքէն Եէնիմահ. Մէգ. Պէօյիւք. Թար. Եէնիք. Իսթէն. Էմիրկ. Պօյաճքէ. Ռ Հիսար. Պէպէք. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.	33
3	Մէգարայ. Պէօյիւքտ. Թարապիա, Եէնիք. Իսթէն. Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ Հիսար. Պէպէք. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.	20
4 45	Եէնիմահ. Մէգար. Պէօյիւքտ. Թար. Եէնիք. Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավ, Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ:	21
6 15	Եէնիմ. Պէօյիւքտ. Թար. Պէյգօզ. Եէնիք. Էմիրկէն. Գանլըճա Ռ. Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկունճ. Պէշիկ. Իւսկիւտար:	4
8	Ա. և Ռ. Գավաք Եէնիմահ. Մէգ. Պէօյիւքտ. Թար. Պէյգօզ. Եէնիք. Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք. Արնվ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ: (Ուրբաթ օրերը Իսթէնեա):	30
10	Մէգարայուրնուէն Պէօյիւքտ. Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Ռ. Հիսար, Արնավ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ:	22

Արնաւուտ գիւղէն

Ժամ		Թիւ
11 45	Արնավ, Գուր. Օրթաք. Պէշիկ.	12
12 15	Արնավուտքէօյ, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթ:	2
12 45	Պէպէք, Արնավ, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ, Գապաթ.	22
1 30	Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ.	12
2 15	Արնավ. Գուր. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիկ. Գապաթաշ:	2
4 15	Արնավ. Գուրչ. Օրթաքէօյ, Պէշիկ. Գապթչ: (բացի ուրբաթէ)	12
10 15	Արնավ. ուղղակի կամուրջ:	21
10 45	» » »	12

Ասիական եղերք

Ժամ		Թիւ
11 45	Պէյքօզ, Բաշաղ. Ռ. փաշա մահ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիք. Չէնկէլքէօյ, Պէյլ, Գուզկ:	21
11 45	Արնավ. Վանըքէօյ, Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գապ:	4
12 20	Պէօյիւք. Թար. Պէյքօզ, Բաշպաղ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլ. Գուզկ. Գապ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 12 45ին)	17
2 30	Պէօյիւքտ. Թար. Պէյքօզ, Բաշաղ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գնտ. Վանըք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Գապաթաշ: (Ուրբ. օրերը ժամ 4ին):	23
8 45	Պէօյիւքտ. Պէյքօզ, Բաշաղ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք Չէնկէլ. Պէյլէրպէյ, Գուզկ. Իւսկ. (Ուրբաթ օրերը Ըիֆաթ փաշա մահալլէսի):	2

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպական եղերք	Թիւ
1	Գապ. Իւսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար, Գանլ. Էմիրկէն, Եէնիք. Պէյքօզ Թարապ. Պէօյիւք. Եէնիմահ:	4
1 30	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թար. Պէօյիւք. Մէգարայ.	20
4 45	Գապ, Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչէշ. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկ. Եէնիք. Պէյքօզ, Թար. Պէօյիւք. Մէգր. Եէնիմ. Գավաքները:	32
6 30	Իւսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնավ. Գանտ. Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Եէնիք. Թար. Պէօյիք:	2
8 15	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէգրպ.	22
10	Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պօյաճ, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէգարպ. Եէնիմահ:	33
10 40	Պէշիկ, Օրթաք. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Իսթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէգարպ. Եէնիմ.	32
11 10	Պէպէք Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Իսթէն. Եէնիք. Թարպ. Պէօյիւք Մէգար. Եէնիմահ: (Հարաւային օդերուն Իսթէնիա չհանդպիր	20

Արնաւուտ քէօյ

Ժամ		Թիւ
12 45	Ուղղակի Արնավուտաքէօյ:	12
1 15	» »	2
3 30	Գապաթ. Պէշիկթ. Օրթաք. Գուր. Արնավ. (Բացի Ուրբաթէ)	12
9 30	Գապթչ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնվ.	21
10 15	Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Արնավ.	12
11 5	Գապա, Պէշիկ, Օրթաք, Գուրուչ. Արնավ.	2
11 45	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ.	21
12	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավուտ.	4

Ասիական եղերք

Ժամ		Թիւ
2 30	Իւսկիւտար Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշապ. Պէյքօզ, Թարապ. Պէօյիւքտ. Եէնիմահ. (Ուրբաթ օրերը Ըիֆաթ փաշա մահալէն մինչեւ Պէօյիւքտ. պիտի երթայ)	21
9 30	Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշապ. Պէյքօզ, Մէգարպ. Ռ. և Ա. Գավաք: (Ուրբաթ օրերը ժամ 10ին):	17
10 30	Գապաթ. Գուզկ, Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլլի Ա. Հիս, Գանլ. Չուպուգ, Բաշ. Պէյքօզ, Թրպ, Պէօյիւք: (Բացի ուրբաթէ):	23
11 10	Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլ Ա. Հիսար, Գանլճ. Բաշապ. Պէյքօզ:	21
11 40	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Պէպէք.	22

Ուրբաթ օրերը ժամը 3ին շոգենաւ մը կամուրջէն Պէշիկ. Օրթաքէօյ, Գուրուչեշմէ, Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար. Պօյաճ. Իսթէնեա, Եէնիքէօյ, Թարապիա Պէօյիւքտէրէ հանդիպելով Եէնիմահալլէ պիտի երթայ:

“Կատարելութիւն”.

ՄԻՍԻՍ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻՆ

Աշխարհահռչակ Մազ Նորոգողը

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Երբեք չվրիպիր նորոգելու Ալեոր Մազը իր երիտասարդական գոյնին, ընծայելով անոր նոր կեանք, աճում, և փայլուն գեղեցկութիւն: Իր արդիւնքը ստոյգ և կատարեալ է, շուտով վանելով ալեորութիւնը: Ներկ մը չէ:

Միշտ կը հաստատէ ինքնին իբր մազին բնական զօրացուցիչը:

Գլխաւոր Մթերանոցը (Մաղազան) է,—

114 AND 116 SOUTHAMPTON ROW, Լոնտոն, Անգլիա:

Կը ծախուի ամէն Կեղծծամամաճառներէն, Անուշահոտ Իւղավաճառներէն, և Անգլիացի Դեղավաճառներէն:

Կ. Պոլիս Ռ. Քանդիւք եղբարց քով, Ֆարմասի Պրիթանիք Բէրա Մեծ փողոց և Էսմընտ Քարիւէնայի քով, Անգլիական մթերանոց, Նիւքսէք Գալորրըմ Ղալաթիա:

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի բաց 'ի կիրակի և տօն օրերէ:

Բաժանորդագրութեան տեղն է Ղալաթիա Սանսարճըլար Ճատտէսի Թիւ 198, Նորօ խան Մասիս խմբագրատունը: Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հաղաբարձուաց գրասենեակները.

ԿԱՐԻՆ. Յօհաննէս էֆ. Տ. Մելքիսեդեկեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Յ. Շաւարշ էֆ.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նազարէթ էֆ. Ց. Խաթամպօլեանց.
ՍԱՄՍՈՒՆ. Եդուարդ էֆ. Մուրատեան
ԿԻՐԱՍՈՆ Գ. էֆ. Խ. Մալխասեան.
ՌՈՏՈՍԹՕ Արժ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէսլեան.
ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Գրիգոր էֆ. Մսերեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խօսրով » Էսկիճեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Էթմէքճեան էֆէնտի.
ՆԻԳԴԷԻԱ.
ԽԱՐԲԵՐԴ և ՏԻՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ս. Ղազանճեան.
ՄՈՒՇ. Յակոբ էֆ. Ծերունեան.
ՎԱՆ.
ԲԵՐԻԱ. Սեդրակ » Խարաճեան.
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թաշճեան.
ԵԳԻՊՏՈՍ. Գէորգ էֆ. Ոսկերչեան.
ՖՕՔՇԱՆ. Ֆէրհատ » Ս. Ֆէրհատեան.
ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Ղեւոնդեան.
ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս էֆ. Հէքիմեան.

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
ՂԱԼԱԹԻԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ա. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ